

MAGYAR KURIR

Indult Bétshöl, Pénteken October' 31-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Spanyol' Amerika.

Déli Amérikában a' *Venezuelai* törtenetekről, melyekről egy idő óta oly sok bizodalanságokat 's egymásnak el-lentmondó tudósításokat terjesztettek vala el a' kétféle gondolkodású közönséges levelek, most ismét annyi magános tudósításokat vettek onnét a' Londoniak, hogy tsak kiszemelve is egyszerre elegendőképpen kielégítették azokkal a' közönséget. Itt következnek lehető rövidség-gel: —

„*Piar* Insurgens Generalis Aprilis' 17-dikén. Spanyol Gen. *Cerutin* nyertt győzelme után, egyenesen *Angustura* alá sietett, hogy *Cedenót* annak elfoglalásában segítse. De minthogy nagyon erős lábón állottak itt a' Király részín lévőek: tehát Bolívárnak megának kellett Májushán az ostromlást által venni. Tsak ugyan Juliának 17-dikére kézekre is kerítették az Insurgensek magát a' Várost, az erősség azonban a' Király részín lévőeknek kezeken maradt. Átallátván az Insurgensek, hogy nem is juthatnak kü-lömben elhez, ha tsak egy kis hajós-sereget öszre nem állítanak az *Orinokó* folyóvizén, egybe hozzá is fogtak annak öszve szer-zéséhez. Első hajójik tsak olyanok vol-tak, a' millyet ott hevenyében készíthettek, részint ágyúzó, részint fedeles tsaka-hajók. De még is mindjárt másként ment a' dolog; mert sok Spanyol kereskedő hajókat, utóbb magát a' Spa-nyol Tengeri erő második Vezérét is ke-

zekre kerítették. Minekutánna pedig Ju-lius 6-dikán *Diar* 5 nagy ágyúzó hajókkal megérkezett hozzájuk, 6 nap múlva pedig *Brión* is 16 nagyobb hadi hajókkal megjelent: a' Király részín lévőek úgy megrettentek, hogy már most ők gon-dolkodtak azon, hogy mi módon menekedhessenek meg. Tsak ez az egy mód volt erre, hogy minden kintseiket 25 ha-jóra rakván, az Oronokon lefelé evezzenek, és az Insurgenseknek hajós sere-gén magokat keresztül vágják. Aug. 3-dikán meg is indultak, és annyiban szer-rentésék voltak, hogy a' víznek sebes folyása, és kedvező szél fuvallása által segítettvén, a' Függetlenek' lineáján által hatottak; de mind még sem mehet-tek el; mert utánnok eredvén a' függet-lenek, 14 hajóikat, melyekben kintseik, *Fizgerard* Kormányozó, Gen. *La Torre*, a' Spanyol Püspök, és a' General-stáb voltak, elfogták. A' többit is ker-gették, még nem tudni mitsoda kime-netellel. *Augusturának* 's mind a' két *Gujanának* elfoglalása teméntelen gaz-daságra juttatta az Insurgenseket. Már több esztendőktől fogva nem folyhatván az *Orinokón* szabadon a' Kereskedés, leg-alább is 3 esztendői dohány és kakao volt a' Magazinokban. Ide járul az a' sok marha, élés 's a' l, melyet a' Király részín lévőek ide takarítottak, és az a' pénz, mellett a' Kaputzinus Barátok a' szegény Indusoktól 150 esztendőktől fogva kiszaroltak. A' Kaputzinusoknak meg is adták a' Függetlenek; minthogy kü-

Jömben sem szívelhették őket, azért, mert sokszor elárútták őket. Már most az *Orinoko* egész vidéke a' Függetlenek kezén van. *Bolívar* napnyugot felé szandékozott; Paéz *Santaféből* hasonlóképpen arra tartott. Kettőjöknek hadi ereje 10,000 emberre megy. *Morillo* ha *Margaritában* elég dolga nem volna, még is nehezen gátolhatná meg őket *Barcellona*, *Cumana*, és *Leon de Caracas* városinak elfoglalásában. Így van a' dolog *Venezuelára* és *Új Grenadára* nézve, és ez az oka, hogy *Londonban* a' Függetlenek' Biztosaik sokkal szabadabban folytatják az új köztársaságnak ügyét már most, mint eddig, — mint valaha *Franklinnak* ajánlásait is, csak akkor hallgatták meg *Fránzia* Országban, mikor az Amérikai Függetleneknek Generalisa *Gales Anglus Generalis Bourgoynét* egész hádával *Saratogánál* elfogta.

Margarita szigetének állapotjátá' mi illeti, innét úgy irt *Julius* 25-dikén az Independensek' vezére *Don Francesco Gomez*, hogy Generalis *Morillo* azolta, hogy oda kiszállott, már 1200 embereit elvesztette 's még egyebet *Pompatar* városánál el nem foglalhatott. Az Independensek bevonták magokat a' sziget' belső részein lévő erősségekbe, 's minden oda vívő utakat jól megerősítvén utolsó tsep vérig készek védelmezni magokat.

Peruból semmi újabb tudósítások nem érkeztek affelől, hogy az Independensek és a' Király' részesei között alkudozások kezdődvén, az egygyesség köztök helyre állott volna. Sőt inkább (legalább Felső *Peruból*) újabb hadi történetekről szolló tudósításokat találunk a' közönséges levelekben. A' *Tukumani* Huszárok' Oberstere *Gregorio Araboz de Madrid*, olyan tudósítást küldött *Tarija* városából *Tukumánba* a' fő hadi szállásra az ott lévő fő vezérhez *Don Manuel Belgranóhoz*, e' pedig innét Május

5-dikén a' *Buenos - Ayresi* Országlövészekhez, hogy a' nevezett Huszár Oberster egy fegyveres Osztályal bizonyos pusztákon *Tarija* felé útnak indulván, eképpen Királyi Generalis *Sernanak* a' háta megé került, 's ezt hátrálásra kényszerítvén, azután *Tarija* városa mellett verekedésre került a' dolog, melynek következése a' lett, hogy ő a' várost egygyezés által elfoglalta; 20 tisztet és 334 közembereket elfogott. —

Chiliben is új verekedés fordult elő. A' Spanyol seregek, melyeket *Gen. St. Martin* megvert vala, akkor *Chilo* e' szigetére vonván által magokat, 's oda *Limából* segítségék érkezvén, az alatt hogy az Independens seregnek egy része *Perunak* fordult vala, *La-Conception* városához vissza eveztek, 's oda kiszállván azt véletlenül meglepni 's ismét elfoglalni iparkodtak: de nem érhatték el céljokat, minthogy *Gen. Las-Geras* a' város segítségére reméntenül oda érkezvén, őket megtámodta, 's megverte; megölt 120 embert, elfogott 80-vant, nyert 3 ágyut, 20 puskaporoszekeret, 's 200,000 puskatöltést.

Nagy Britannia.

A' *Morning Chronicle* ilyen tzikelyt adott - ki *Oktober*' 13 - dik napján: — “

„A' mult szombaton délutáni 2 órakor a' külső dolgokraügyelő *Minister*' *Cancellariájában* kabinéti tanáts tartatott. A' *Ministereket* *Lord Castlereagh* hívatta össze, 's a' tanátskozáásra bizonyos tudósítás szclgáltatott alkalmatosságot, melyet a' mi *Mayer* nevű *Kurirunk* *Petersburgból* az ott lévő *Anglus Követtől* *Lord Cathcartol* hozott. A' tanátskozás két óránál tovább tartott.“

Kevés órákmúlva, hogy a' *Morning Chronicle* ezen tzikelyt nagy hangon kihirdette, *London* utzáinak falaira tudósítást raggattak - ki, melyet *Reválból* a' *Loyd* ott lévő kereskedő *Agensei Sep*

zember 11-dikén küldöttek, 's a' melynek e' volt a' foglalatja: — „*Ide* (Reválha) *parantsolat érkezett Petersburgból a' hajós sereghez azeránt, hogy hat lineahajók 's több fregátok oly módon készen álljanak, hogy haladéknélkül kivezessenek.*

Ez a' tikkely 's meg az, a' mit a' *Morning Chronicle* a' Ministerek' tanácsáról kiadott, majd éppen egy időben jöven a' közönség' eleibe, nem kevésse felelevenítétek az indulatokat, 's külömbkülömb híreknek elterjesztésére adtak alkalmatosságot a' politika' föl-böltseinek. Sőt némely újságleveleknek nem kevés dolgot adtak, míg a' felgerjedett érzékenységet letsendesíthették. A' *Times*' írója így szollottak: — „Elakarják vala' hitefni a' közönséggel, hogy a' Ministerek' kabinéti tanács-tartása, 's az Orosz hajós seregnek kivezése, függésben volnának egymással. De hiszem az Orosz birodalom egy nagy hatalmu Státus lévén, 's az ő dolgai minden felé szélesen kiterjedvén: miért kell nekünk ily nagyon elbámulni azon, ha azt halljuk, hogy tölle oly tudósítások érkeztek, a' mellyek kabinéti tanácskozást okoztak? 's mi okon szolgálhat nálunk felindulásra való alkalmatosságul, az, hogy annak kikötőhelyéből hat lineahajók kiveztek?“

Egy másik újságlevél, melynek *Globe* a' neve, közelébről akarván a' dologhoz szollani, így feszegeti azt: — „Talám jó leszen ezen tárgy eránt most arra vissza emlékeztetni olvasóinkat, a' mi eránt *Hamburgban* a' múlt September' 30-dibán az ott lévő Orosz Konzul, a' maga nemzetebeli hajós Kapitányokat megintette vala, tudni illik, hogy az ő ura Sándor Császár, meghatározta volna, hogy a' több Európai Hatalmasságokkal egygyetértőleg 's egy társaságban az Afrikai Barbarus Státusok' tengeri ragadozásáiknak nyakát szegje. Valyon ugyan nem lehetséges-é, hogy ezen hat Orosz

linea hajóknak kivezése a' Császárnak ezen határozásával függésbe légyen?“

A' Ministeri Kurir is méltónak tartotta fontosan hozzá szollani ezen tárgyhoz. Minekutánna ő is, mind a' Ministerek által tartatott kabinéti tanácskozást mind pedig azt, a' mit a' kereskedő Agensek *Reválból* irtak, kiadta volna; ily megjegyzést vetett szarai után: — „Minekutánna ezen tikkelyek (a' *Chronicle* által) legkissebb magyarázat vagy ellenmondás nélkül közönségessé tétettek volna, megeshetne, hogy némünémű féltelmes felindulásra adhatnának okot: hogy tehát ez ne történyék, mi legszélesebb kiterjedéssel, 's leg meghatározottabb módon meghatalmaztattunk kijelenteni, hogy Orzáglószékünk legkissebb olyan tudósítást sem vett az Oroszbirodalomból, a' melly legkissebb félelmet és nyúghatatlankodást okozhatna. Sőt, a' mi több, mi és ez a' Hatalmasság megszsze vagy on attól, hogy valamitől tartanunk lehetne; inkább oly nagy barátsággal és szívességgel viseltünk egymáseránt, mint a' hékességnek valamelly kívánója azt, valaha tsak ohajthatta.“

Az Amerikai Independensekről azt írja a' Londoni *Star* nevű újság, hogy e y Generalát küldöttek Londonba sok pénzel, azért, hogy ott legnagyobb kereskedő hajókat vásároljon, olyanokat, a' mellyekből hadi hajókat lehessen tsinálni. — *Birminghamban* hasonlóképpen egy Independens Generalis puskarársárlásban foglalatoskodik. — Nem rég egy újabb szállítvány evezett el Amerika felé, tzipőkkel 's egyéb katona ruhákkal.

Spanyol Ország.

Nem régen azt olvastuk vala a' közönséges levelekben, hogy *Andalusia* tartományában egy időtől fogva számos Spanyol seregek gyűjtettek volna össze, mellyek onnét nem seká hajókra ülni és az Independensek ellen Amerika felé el evezni fognának. Most azt olvassuk, hogy

ezen seregek onnét másfelé, tudniillik *Extramadurába* a' *Portugallus* határok felé vették légyen útjokat: a' nélkül, hogy tudni lehetne, mi okozta légyen ezen változást. Csak annyit lehet más felől szemlélni, hogy a' Portugallusok is ugyan ezen közös határok felé kezdik venni útjokat, névszerűen Elvas felé. A' Portugallus 16. vezér Anglus Marschal *Beresford* pedig követet küldött Madridba, kétségkívül ezen környülállásokat illető értekezésekre nézve. Még Leon tartományába is megérkeztek vala már a' napokban két Vallon és Testörző Spanyol Regimentek, 's többek is várattattak. Természet szerint való dolog, hogy az emberek ezen készüléteket látván 's okát nem tudván, sok félet gondolnak: hanem a' valóságra csak az idő fogja őket megtanítani.

Frantzia Ország.

Oktober 16. dikán, mint a' szerentsétlen *Maria Antonia* királyné halálának gyászos emlékezeté' napját most is szomorú buzgósággal ünneplte az Udvar. A' Király az Udvari templomban, a' Királyi Princzek és Princznék pedig a' St. Denisi fő templomban jelentek meg minden Udvarnokjaikkal egyetemben ezen szomorú ájtatoskodáson, a' honnét Párisba viszzatérvén ezen napon sem ők sem a' Király ki nem mentek szobáikból.

A' Király testvéröltse *Mozsieur*, mint a' Frantzia minden nemzeti Örszeregek' Generalis-Oberstere, egy ezekhez Oktober 2. dikán bocsátott Hirdetése által megditséri őket, hogy a' lefolyt esztendői szükség által okoztatott lármáknak letsendpsítésében magokat jól viselték, 's erősíti nékiek, hogy attól ugyan nem lehet tartani, hogy az idén efféle okok által hasonló lármázások történheszenek: azonközben csakugyan ezekre adja nékiek, hogy nem fog ártani, ha a' jövő kemény télnek elkövetkezésével is hasonló jó vigyázattal lesznek, 's minden

esetre készen fognak állani. Nagyon ajánlja nékiek a' jó fenytéket 's jó rendtartást.

A' politziai előjárók ezekben vévén, hogy azon tzedulák által, mellyeket a' mindenféle szolgálatkeresők Párisnak utzáin kiraggatni szoktak, egy 's más gonoszságok is folytattatnának, egy bizonyos napon az efféle tzedulákat mind leszedette.

Majd minden departamentekben munkába vétette a' Politziai Ministerium a' városok' előjárói által, hogy mindenütt jó előre megtéssenek minden arravaló szükséges intézeteket, hogy a' téli kemény időknék elkövetkezésével, a' szegénységnek, élélme' megkeresésére, elégséges dolgot adhassanak előre elkészített dolgozó házakban.

Felszámlálták, hogy Frantziaországban 10 esztendőknék lefolyta alatt, úgy mint 1804. től fogva 1814. gyig, csak a' Párisi két, tudni illik a' Bizetre és Salpetriere ispotályokba 2154 sérjli és 2804 aszszony, mind egygyütt 4954. meghomlott elméjü személyek vétettek be gyógyítás végett.

Párisban a' kereskedők' kamarája oly határozást adott ki, hogy az a' kérével, mellyet *Levacher-Duplessis* nevü Prokurátor némely kereskedőknek 's kézmiveseknek süggetésére az egész kereskedő és kézmíves gyülekezet' nevében a' Királynak azeránt beadott, hogy az eltöröltetve lévő tzedeket 's egyéb efféle öszszetsatolódásokat állítsa vissza, tsupán csak a' nevezett Prokátornak munkája, 's nem a' közönség' kívánsága lett volna, minthogy a' tzedeknek 's egyéb efféle öszszetsatolódásoknak eltöröltve való maradása, most is éppen oly hasznos és szükséges, mint az 1805. dik esztendőben volt.

Párisban a' Hertzeg *Richelieu* pártfogása által, *Európai Nemzetek Aca-*

demicum Institutuma állott-fel, mely 'Oktober' 15-dikén tartotta első ülését. Ennek egyik Igazgatója *Salgues*, 's *Barbier-Vemars*, és *Amoros*, egykor a *Pestalozzi* intézet igazgatója *Madridban*, tudós beszédeket tartottak az Európában fennálló külömbkülömb tanítási módokról. A 'nyelvtanítás' principiumait a híres *Abbé Sicard* tanítja ezen intézetben. Azon személyek között, kik most ezen tanításokon jelen vannak, találatnak: *Elías*, Bernában a *Pestalozzi* intézet igazgatója, nevezetesen pedig *Báró Strandmann* a maga négy társával.

(Ezen *Báró Strandmann* az, kit az Orosz Császár, négy fiatal Oroszokkal, úgymint két Görög és két Protestans vallásuakkal, Angliába küldött az ott folyamatba lévő szántásvetésnek 's tanítás' módjának fundamentumos megtanulására, 's a kik most, hasonló célzással Párisban tartózkodnak. Ezek egészen felvették azt az Angliai tanítás' systemáját, hogy a gyermekek az iskolákban egymást tanítsák. Mikor ezek Angliába érkeztek, még egy szót se tudtak angolul, 's oly hamar tökéletesítették magokat benne, hogy öt hónapok múlva azon nyelven, csak gyakorlottságoknak megpróbálása végett, *Berog-Roadban* próbaiskolát állítottak-fel.

A Felső Rénusi Prefektustól egy kerülő irás érkezett minden alatta lévő Al-prefektusokhoz 's Polgármesterekhez, mely azt foglalja magában, hogy ennekutána már ismét szabad Frantziaországba minden Belga, Német és Helvétus újságlevelet bevinni, hármat Livén, a melyek ezek: a *Brüsszeli Vrai Liberal*,

a *Rénusi Uj Mercurius*, 's a *Bernai Európai Ujság*.

Elegyes Summázatok.

Déli Amérikábol tudósítások érkeztek Angliába, melyekben megjegyeztetik, hogy *Barbadós* szigetéről már néhány Anglus hajók elkezdettek eleséget vinni az *Independenseknek*, a' melly mind eddig tilalmaztatott. *Morillo* megverte-tt; 's *Spanyolország*nak kevés remén-sége lehet talhoz, hogy többé a' világnak ezen részében a' maga hatalmát helyre-állíthassa.

Brüsszeli majd mind oda hagyták az Anglusok, minekutána sokaságok által mindent úgy megdrágítottak volna, hogy végre drágábban kellett élniek, mint Angliában. Most már a' Rénus' mellyé-keire, 's *Helvetziába*, és *Normandiába* gyülekeznek. *Boulogneben* több Anglus találatik, mint *Frantzia*.

Carnot, a' *Frantzia* volt *Director*, *Magdeburghan* élösködik nagy tsendes-ségben. Társaságokba ritkán megyen, sétálásra is a' magános helyeket választja. Nem soká bevégi egy nevezetes munkáját, melynek tárgyát a' *Frantzia* *revolúciónak* az 1815-ig, a' *Király* második visszatéréséig, elé fordult minden nevezetesebb történetek teszik.

B e t s.

Császár és Király ő Felsege kegyel-mesen méltóztatott Erdélyben *N. Alsó Fehérvármegye* Fő Biráját *T. Sárpalahy György* urat, az ő hosszú szolgálatai által szerzett érdemeit tekintve vé-vén, kabinet-i kegyes írása által, *Királyi Tanácsosi* méltósággal minden taksáfizetésnek kívánása nélkül megtisztelni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czedulában: —

Oct. 26-dik napján 292 $\frac{1}{2}$ — 29-dikén 298 — 30-dikén 302 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Arany. Octob. 28-dikén; — Császári: 15 fl. 41 kr. —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

*T. N. Somogy Varmegyében Kaposvár*ott e' folyó Hónap 8-dikán Cs. K. Kamarás Méltóságos Gróf Széki Teleky László úr ö Nagyságának mint ezen Varmegye érdemekkel tündöklő Administratorának előlülése alatt a' Varmegye Tisztviselőjének Restauratiója így ment végbe: Első Vice-Ispánynak Cs. K. Tanácsos Mélt. *Kováts Antal* úr ö N.g.a, — úgy szinte Cs. K. valóságos Kamarás Mélt. *Vizeki Talián Boldisár* ö N.g.a is második Vice-Ispánynak tovább is megmaradtak. Továbbá választattak: Generalis Perceptornak, Tek. *Thulmon Pál* úr; Első Fiskálisnak: *T. Siklósi Victor* úr; Második Fiskálisnak: *T. Somogyi Adám* úr. — A' Kerületekben e' következők választottak Tisztviselőknék: az Igali Kerületben Fő Szolga Birónak *T. Somogyi Ferentz* úr; All Szolga Birákká *TT. Antal György* és *Spissics Ignátz* urak; Eskütteké *Simon Pál* és *Grabanovits Pál* urak; Particularis Perceptornak: *Svassits István* úr; Commissariusnak *Philippovics József* úr; — a' Kaposi Kerületben Fő Szolga Biróvá *T. Stephaics Gáspár* úr; All Szolga Birákká *TT. Siklósy József* és *Scalay József* urak; Eskütteké *Szalmáry József* és *Tevely László* urak, Particularis Perceptorra *Herman Antal* úr; Commissariusnak *Bárány Dániel* úr; — a' Szigeti Kerületben Fő Szolga Biróvá *T. Igmándy Anial* úr; All Szolga Birókká *TT. Székér József*, és *Mérey József* urak; Eskütteké *Király János*, és *Mérey Emmanuel* urak; Particularis Perceptornak *T. Hunkár János* úr; Commissariusnak *Sebetits János* úr; — a' Bahoiesai Kerületben: Fő Szolga Biróvá *T. Vizeki Tallián György* úr; All Szolga Birák-

ká TT. Gál József és *Sárhözy Lajos* urak; Eskütteké *Vasdinnyei József*, és *Siklósy Mátyas* urak; Part. Perceptorra *Sárhözy Pál* úr; Commissariusnak *Rózsas Lajos* úr; a' Marczali Kerületben Fő Szolga Biróvá *T. Véssey Ferentz* úr; All Szolga Birákká *TT. Domaniczky Ferentz*, és *Vizeki Tallián József* urak; Eskütteké *Berezsk Imre*, és *Király György* urak; Part. Perceptorra *Paiss Antal* úr; Commissariusnak *Berezsk János* úr; — Archivariusnak *Tek. Thulmon Antal* úr.

* * *

Tek. Komárom Varmegyében is nem régiben, t. i. Mind-Szent Hava 21-dikén tartatott a' Restauratió. A' Gyűlésben, melly rendszerént szokott ilyen alkalmatossággal lenni, maga ezen Megye Örökös Fő Ispánnya, Kir. Ajtónálló Mester, Belső Titkos Tanácsos Nagy Méltóságú Fogaras Földi Idösb Gróf *Nádasdy Mihály* úr ö Exc.ja volt az előlülő. Az ezen alkalmatossággal választott Tisztviselő urak így következnek: Első All Ispánynak *Tek. Assa* és *Abloncz Kürthy Ghytzy Ferentz* úr; — Második All Ispánynak *Tek. Thaly Sigmund* úr; — Fő Jegyzőnek *Tek. Ifjabb Ordódy János* úr; — All Jegyzőknék *TT. Huszár Károly*, és *Csúszy Pál* urak; — Fő Szolga Biráknak *TT. Ghytzy Raphaél*, *Thaly István*, *Konkoly László*, és *Kürthy Lajos* urak; — All Szolga Biráknak *TT. Csorba László*, *Pázmándy Sigmund*, *Erös József*, *Konkoly Sándor*, *Végh Pál*, *Högyész Antal*, *Szabó Sándor*, és *Király Ferentz* urak; Fő Ügyésznek *T. Juhász István* úr; — All Ügyésznek *T. Asztalos István* úr; — Fő Adó Szedőnek *T. Bóday János* úr; — Szám Vevőnek (Exactor) *Závody Ferentz* úr; — All

Adó Szedőknek *TT. Bankó Mihály, Pulay Gábor, Németh Antal, és Petyényi István* urak; — Fő Commissariusnak *T. Thaly Lajos* úr; — Leveles Tár Gondviselőnek (Archivarius) *T. Gerdenits József* úr; — Centralis Commissariusnak *T. Aranyosy Pál* úr; — választattak.

* * *

Szenta Mezővárosa e' f. esztendőben Septemhernak 11-dikét annak az emlékezetes győzelemnek megünneplésére kívánta szentelni, melyet ama Vitéz *Eugenius Szabaudiai* Hertzeg, és *Austriai Fő Vezér* a' Törökök' seregén 1697-ben Sept. 11-dikén ezen város mellett nyert vala. Hogy pedig minden botránkozást elkerülne, előre engedelmet kértek arra a' Városnak Elöljárói a' Kalotsai Erseki Káptalantól, mely nékiek nem csak megadódott, de még meg is hagyta a' Káptalan a' helybeli Plebánus úrnak, hogy Nagy Mise, 's Te Deum tartasson azon nevezetes történetnek emlékezetére, és más egyéb ceremóniák is tétessenek. Sept. 11-dikén tehát hozzá fogtak az innepléshez, mely is így ment véghez: Dél előtt 10 órakor a' Catholicusok Templomában megtétetvén a' kiszabott ajtatlóssági ceremóniák, azután az inneplő sereg az Ó Hitüeknek Templomába gyülekezett. Itt Fő Tiszt. Consistorialis Assessor *Popovics György* úr az alkalmatossághoz képest két velős Beszédet tartott, az egyiket rátz, a' másikat deák nyelven. E' megesvén az inneplő seregnék felsőbb rendü tagjai hajóra ültek, hogy azon szigethe által evezzenek, mely itt *Szentához* közel a' Tiszán két ágai között fekszik. Ennek a' szigetnek eredete különös, és olyan mely éppen azon történetre emlékeztet vissza, mely magát az innepet okozta. Ugyan is mikor *Eugenius* a' Törökökön itt diadalmaskodott, a' Tiszán lévő hid minden rajta lé-

vő szekerekkel, lovakkal, és Törökökkel leszakadván, oly nagy volt a' vízbe süjdedt holminak a' terhe, hogy a' víz azt el nem sodorhatván; ezek itt megfeneklettek, és idővel iszappal, sárral beuntetvén, a' Tisza közepében szigetet formáltak, mellyen majd szép füzes nevedett. Ez tehát az oka annak, hogy a' *Szenta* Nép ezen szigetbe takarodott innepi mulatságra. A' hajóra való üléskor mozsarak durrogtak a' parton, és muzsika zengedett míg az evezés tartott. Benn a' szigeten egy nagy sátorú vontak a' fák között, mely alatt 100 személyre volt asztal terítve. A' sátorba való bemenegetelnél *Eugenius*nak képe, és a' *Szenta* ütközetnek rajzolatja függött, mely utolsóbbat *Inzsénér Vedres István* úr készített volt. Ebéd előtt Tiszt. *Kirág János* Káplán úr szép magyar Beszédet tartott *Eugenius*nak diadalmáról. Míg az ebéd tartott, és a' Felsőleges *Austriai* Háznak megmaradásaért, úgy szinte az ütközetben véreket ontott vitézeknek emlékezetére több poharak kiüntettek, az az ágyú bömblött, mely éppen a' *Szenta* ütközetben fogatott el, és most emlékezetnek okáért tartatik. E' jeles innepet maga a' *Korona* Kerületnek Kapitánya *Tek. Szalmásy Ferentz* úr is kívánta jelenlétével megtisztelni. Tiszt. *Ugróczy* úr pedig ez alkalmatosságra a' *Szenta* ütközetet leírta, és ezt, *Stoisitz Péter* városi Notarius úrnak a' tavalyi innepen mondott Rátz's Deák Beszédeivel, a' Vendég urak közt kiosztották. Az inneplő sereg ismét musika szóval hagyta el a' szigetet, és az éjtszakai mulattságok a' városban estek.

* * *

Nagy Kanisán Aug. 31-dikén a' Piarista Atyák Szerzetje' Fundálójának Szent Kalazantziusnak innepét tartották. A' tisztelt Atyák, mint tudjuk, különösen a' tanításban és ifjuság nevelésében

foglalatoskodván, az innep is ehhez volt a' halmaztatva. Mínekkutánna mind dél előtt mind délután vége lett az Isteni tiszteletnek, dellyesti 5 órakor egy szép illuminált Tanulóházban számos uri vendégeknek jelenléteben deák Pásztoriversek olvastattak felközönségesen, mellyeket a' Tanulók a' helybéli Director úrnak ezen inneppelel öszveeső neve napjára készítettek. Estvére pedig Theatromi mulatságot adott ugyan a' Tanuló Ifjuság. Ezt a' Darabot játszották: a' *Talált gyermek*, — még pedig hazai nyelven. Több Tanulók különösen megkülömböztették magokat a' játszásban. A' Theatrumot egy *Deák Ferentz* nevű Ifju azzal nyilotta meg, hogy az ifjuságnak az efféle játékokban való gyakorlásának hasznát megmutogatta. *Inkei Eduard* pedig a' végen megköszönő Beszédet tartott. Mi kiváltképpen azon örülünk, hogy a' Tanuló Ifjuság így pótolja ki ezen részen a' Nemzeti közönséges Theatromi Intézetnek hijánosságát.

* * *

A' 2-dik Székely Határszéli Gyalog Regimentnek Kapitányát *Titt. Mallasevich Basilius* urat több esztendőktől fogva híven folytatott, és jeles tselekedetek által érdemesített Hadszolgálatjának tekintetéből, mind két ógon lévő maradékiával egyetemben taksza nélkül Magyar nemesi rangra méltóztatott emelni ő Cs. Kir. Felsőge.

Nem mindennek kell az új Orr.

Bizony csak megkell vallanunk, hogy sokra ment már a' világ; mert nem csak lábukat, fogakat 's a' tudnak, már ma tsinálói az emberek mesterség által, de még az Orrnak elvesztését is kitudják pótolni. Még pedig nem portzellánból, nem ezüsthől, vagy viaszból állítják vissza

az elvesztett órrt; ez már ma óság; hanem szintollyan, még szebb élő órrt tesznek fel, mint a' millyen volt a' régi, melly, per fas et nefas, az ábrázatról elényészelt. Nem régen olvastuk a' külföldi újságokban, hogy Berlinben két személynek új órrt csináltak az Orvosok. Az egyik egy Férfú, a' másik pedig egy vénetske asszony volt. Mind a' kettőnek az operálása oly jól esűt, hogy az asszonynak azt mondják, hogy ez az új orra még szebb, mint az első volt. Az operatzióból csak ennyit kell említenünk arra nézve, nehogy valaki csak lárifári beszédnek tartsa a' dolgot, hogy a' homlok-lévő bőrből egy darabot kikerítenek, és azt módosan oda sűzik, a' képen lévő bőrhöz, és ők tudják a' kik csinálják, hogy 's mint, elég az, hogy úgy kifőmálják, hogy szintollyanná lesz, mint az orr, és meg is marad mind holtig, ha csak újra kötáskára nem teszi az ember. Az egyik ezen új órru emberek között nem elégedett meg azzal, hogy a' képen lévő lyukat az Orvosi hatalmas kéz befoldozta; de még hasznat is akart vele fordítani, nevezetesen azt kérte a' Kormánytól, hogy lenne neki szabad új orrával utazni, és annak mutogatásáért pénzt szedni; de a' mi neki igen helyesen meg nem engedtetett. Van pedig egy más orratlan ember a' többek között ugyan Berlinben. Meg lehet hogy valami tsatában fosztották meg orrától, mert katona volt. Ennek az embernek ajánlották az Orvosok, hogy ha reá áll, új órrt tesznek fel neki. De ő az ajánlást el nem fogadta, így szólván: „most még orrom niots, megszánnak azok, a' kiktől alámisnát kérek; de ha lesz, nem tsak hogy senki semmit nem ad, de még majd jól megzidnak, hogy miért nem inkább dolgozom, holt ép vagyok, mint pedig kéregetek? — Nem kellett neki az új orr.